

DemenTalent - Mensen met dementie als vrijwilliger aan de slag – juli 2018

Mensen met dementie die als vrijwilliger aan de slag gaan: dankzij DemenTalent kan het op steeds meer plekken in Nederland. Hoe effectief is deze vorm van ondersteuning? En kan DemenTalent worden toegevoegd aan het aanbod van de ontmoetingscentra voor mensen met dementie en hun mantelzorgers? Prof. dr. Rose-Marie Dröes, hoogleraar psychosociale hulpverlening voor mensen met dementie bij het VU medisch centrum (VUmc) , zoekt het samen met haar onderzoeksteam uit.

<https://publicaties.zonmw.nl/het-gezicht-van-dementieonderzoek/interview-rose-marie-droes/>

Een zinvolle daginvulling is belangrijk voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Toch maakt niet meer dan 20 procent van de mensen gebruik van een vorm van dagbesteding. Dit komt onder andere omdat de activiteiten niet aansluiten bij wensen en behoeften, of omdat de drempel om mee te doen aan groepsactiviteiten met lotgenoten simpelweg te hoog is. DemenTalent gooit het over een andere boeg, door mensen met dementie aan vrijwilligerswerk te koppelen. Rose-Marie Dröes vindt het een geweldig initiatief. Met het aantonen van de effectiviteit van DemenTalent hoopt ze het dan ook te kunnen opnemen in het reguliere aanbod van de door haar ontwikkelde ontmoetingscentra voor mensen met dementie hun mantelzorgers. Deze centra, waarvan er inmiddels 145 zijn in verschillende regio's in Nederland, bieden al 25 jaar een bewezen effectief ondersteuningsprogramma bij dementie. En daar past DemenTalent volgens Dröes perfect bij.

'In de ontmoetingscentra richten we ons op de behoeften en wensen van het individu. Dat doet DemenTalent ook, omdat mensen met dementie hierdoor kunnen blijven meedoen in de samenleving op een manier die past bij de eigen talenten en behoeften.' Zo wordt er altijd eerst gekeken naar wat iemand leuk vindt en graag wil doen. Vervolgens wordt in de buurt gezocht naar een vrijwilligersfunctie op maat. De mogelijkheden blijken eindeloos: van werken in een moestuin en een wekelijkse

voorleessessie op een kinderdagverblijf tot het verzorgen van gastlessen aan studenten van ROC's.

Meer zelfwaardering

Om de (kosten)effectiviteit van het initiatief te onderzoeken, wordt DemenTalent inmiddels via 12 ontmoetingscentra aangeboden. De onderzoekers streven ernaar om uiteindelijk 65 mensen met dementie en hun mantelzorgers gedurende een half jaar te volgen, zodat zij het effect van DemenTalent op de ervaren kwaliteit van leven kunnen bepalen. Via vragenlijsten worden ook andere gegevens verzameld, bijvoorbeeld over het voorkomen van neuropsychiatrische symptomen, het gevoel van zelfwaardering en de autonomie die de deelnemers ervaren. Bij de mantelzorgers ligt de focus naast de kwaliteit van leven op het gevoel van competentie: in hoeverre voelen zij zich dankzij DemenTalent beter in staat om voor hun naaste te zorgen?

Dröes: 'Ik verwacht dat de deelnemers meer zelfwaardering zullen krijgen, omdat ze dankzij het vrijwilligerswerk kunnen blijven meedraaien in de samenleving en trots zijn op wat ze doen. Dat horen we ook steeds terug van mantelzorgers: hun naasten voelen zich zelfverzekerder omdat ze iets zinvol doen en er iets van ze wordt verwacht. Daarnaast hebben ze plezier, is er begrip voor hun situatie en bouwen ze nieuwe vriendschappen op met andere vrijwilligers.' Mantelzorgers zullen zich dankzij DemenTalent waarschijnlijk minder belast voelen. 'Zij kunnen met een gerust hart iets voor zichzelf doen, omdat ze weten dat hun naaste een fijne dag heeft. De kans is groot dat zij zich daardoor beter in staat voelen om de zorg op zich te nemen en dit ook langer vol te houden', aldus Dröes.

Orde van Oranje-Nassau. Zij ontving deze koninklijke onderscheiding vanwege haar **Internationale spin-off**

Het onderzoek richt zich niet alleen op de effectiviteit, maar ook op de implementatie van DemenTalent. Door best practices en eventuele knelpunten inzichtelijk te maken, hoopt Dröes dat er uiteindelijk een domino-effect zal ontstaan waardoor het initiatief zich door heel Nederland verspreidt. Ook hoopt ze dat er structurele financiering beschikbaar komt. 'Gemeenten zijn erg enthousiast over DemenTalent, dus ik heb goede hoop dat zij gemakkelijker subsidie zullen verstrekken voor het opstarten ervan en het ook als regulier aanbod zullen gaan vergoeden als de effectiviteit eenmaal is bewezen. Het past namelijk perfect bij wat gemeenten voor ogen hebben: ondersteuning bij dementie op een centrale plek in de buurt, bevordering van sociale participatie en een dementievriendelijke samenleving.'

Ook verwacht ze een bredere doelgroep te kunnen bedienen als DemenTalent onderdeel wordt van het reguliere aanbod van ontmoetingscentra. 'Ik verwacht ook dat de drempel om later deel te nemen aan het programma in de ontmoetingscentra met deze nieuwe vorm van ondersteuning een stuk lager wordt omdat er gaandeweg al contacten ontstaan met het ontmoetingscentrum.'

Dröes vertelt dat er inmiddels ook een internationale spin-off is. De kennis die wordt opgedaan in het onderzoek Ontmoetingscentra 3.0 - waar deze studie naar de (kosten)effectiviteit van DemenTalent onderdeel van is - wordt via een Europees

netwerk van onderzoekers verspreid in andere landen. Dementelcoach (telefonische coaching voor naasten van mensen met dementie) en STAR e-learning (een training om kennis en vaardigheden van mensen die zorgen voor iemand met dementie te verbeteren) zijn de twee andere interventies die in dit onderzoek centraal staan. 'DemenTalent, Dementelcoach en STAR e-learning zijn stuk voor stuk mooie Nederlandse exportproducten, waar ze ook in andere landen veel aan kunnen hebben', zegt Dröes.

Persoonsgerichte zorg

Dröes zit inmiddels ruim 35 jaar in het vak. Ze is ervan overtuigd dat gedragsveranderingen en stemmingswisselingen bij mensen met dementie vaak het gevolg zijn van een combinatie van biologische, sociale en psychologische aspecten. 'Het is mijn missie geworden om te onderzoeken hoe we kunnen ingrijpen op dat proces en hoe we mensen kunnen ondersteunen bij het omgaan met de gevolgen van dementie. Daarbij staat persoonsgerichte zorg centraal. Door aansluiting te zoeken bij wat iemand met dementie kan en wil, zal hij of zij beter functioneren en een betere kwaliteit van leven ervaren. DemenTalent is daar een prachtig voorbeeld van.'

Elly Zomerdijk, zorgmanager Ontmoetingscentrum Villa WesterVenne, Heiloo:

'Ons ontmoetingscentrum biedt sinds 2 jaar DemenTalent aan. Inmiddels zijn 8 talenten gekoppeld aan vrijwilligerswerk. Ik vind het een geweldig initiatief. Zo hebben we Han, een oud-rector, gevraagd om met ons mee te denken over het opzetten van DemenTalent hier in Heiloo. Hij vertelde me dat hij in de week voorafgaand aan ons verzoek nog met zijn vrouw en kinderen had nagedacht over hoe alles geregeld moest worden als hij er niet meer zou zijn. "Ik kreeg weer het gevoel dat ik leefde toen jullie mij vroegen", zei hij. Oud-pedicure Anneke verzorgt wekelijks de nagels van onze bezoekers. "Ik mag weer iets betekenen voor anderen, in plaats van thuis stil te zitten", zei zij. En Dino, die vroeger een restaurant had, komt om de week samen met een vrijwilliger koken op Villa WesterVenne. Er wordt dan heerlijk Italiaans gegeten. Of Kees, die gastlessen geeft op het ROC en met gemak een hele klas stil krijgt. Zodra hij begint te vertellen over zijn ervaringen met dementie, leggen de leerlingen hun telefoons weg en heeft hij de volledige aandacht. Dat is prachtig om te zien. Kortom: we zijn erg enthousiast en denken ook na over uitbreiding, bijvoorbeeld in de vorm van een samenwerking met Staatsbosbeheer. DemenTalent past perfect in ons aanbod en je merkt dat het ook echt een verschil maakt voor de deelnemers. Je ziet ze allemaal weer stralen.'

Onderzoek: Onderzoek naar de (kosten)effectiviteit van DemenTalent; een innovatieve vorm van begeleiding van mensen met dementie en hun mantelzorgers

Projectleider: Prof. dr. R.M. Dröes, VU medisch centrum (VUmc)

Samenwerkende partijen: VUmc, Dirkse Anders Zorgen (DAZ), Dementelcoach, Combiwel, King Arthur Groep, Alzheimer Nederland. Een mantelzorger neemt ook deel aan de projectgroep. Bij elk ontmoetingscentrum waar DemenTalent wordt ingevoerd, is er naast een professionele projectleider tevens een projectleider met dementie

ZonMw-project: Onderzoek naar de (kosten)effectiviteit van DementTalent; een innovatieve vorm van begeleiding van mensen met dementie en hun mantelzorgers

ZonMw-programma Memorabel

Website Deltaplan Dementie